

T. B. M. M. (S. Sayısı : 678)

**Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti
Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korun-
masına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun
Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı ve Dışişleri ve
Plan ve Bütçe Komisyonları Raporları (1/501)**

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar Genel Müdürlüğü

18.1.1993

Sayı : B.02.0.KKG/101-479/08605

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 30.12.1992 tarihinde kararlaştırılan «Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçe ilişikte gönderilmiştir. Gereğini arz ederim.

Süleyman Demirel

Başbakan

G E R E K Ç E

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması Anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Bilindiği üzere, genel ekonomik politikamızın ana hedefleri arasında; ülke müteşebbis ve sermayesinin dış ülkelere açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yolu ile ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi bulunmaktadır.

Bu çerçevede içinde, ülkemizde yatırım yapan yerli ve yabancı sermayenin çalışma esaslarını belirlemek ve teşvik etmek amacıyla, ticarî ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkelerle gerçekleştirilen yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının onaylanması, Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından kabul edilen çeşitli kanunlarla uygun bulunmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacıyla imzalanan, Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın esasları şöyle özetlenebilir.

1. Türkiye ve Macaristan'da uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

2. Türkiye ve Macaristan'da yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek ve,

3. Her iki ülkede, özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmektir.

Ülkemizde halen faaliyette bulunan Macaristan sermayeli sadece bir şirket bulunmaktadır. Bu Anlaşmayla, az da olsa bir kısım Macaristan menşeli sermayenin ülkemize gelmesi beklenmekle birlikte, esasen, artık yurt dışına açılmaya başlayan Türk yatırımcılarının Macaristan'da yapacakları yatırımlar için emniyetli bir ortamın temini öngörülmektedir.

Bu Anlaşma, Türk özel teşebbüsüne Macaristan'da, Macar teşebbüsüne de Türkiye'de karşılıklı ekonomik ve yasal güvence verirken, ilgili ülkelere yeni herhangi bir yük getirmemektedir.

Toplam onbir maddeden oluşan anılan Anlaşmaya ilişkin maddelerde gerçekleşmesi öngörülen hususlar aşağıda belirtilmiştir.

Madde 1. — Bu maddede, Anlaşma metni içinde sık sık sözü edilen yatırım, yatırımcı, hasılat ve yatırım ile ilgili faaliyetlerin tanımları yapılmaktadır. Özellikle «yatırım» tanımı, 6224 sayılı Yabancı Sermayeyi Teşvik Kanununa paralellik sağlanarak hazırlanmıştır.

Madde 2. — Bu maddeye göre, Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunî şartlarına uygun olarak yapılmış olması halinde kabul ve teşvik etmeyi taahhüt etmektedir. Ayrıca, bu Anlaşmanın; her iki Âkit tarafın ülkesinde, diğer Âkit Taraf yatırımcıları tarafından, yukarıdaki şartlara uygun olarak 1 Ocak 1973 tarihinden itibaren yapmış oldukları yatırımlara uygulanacağı hükme bağlanmaktadır.

Madde 3. — Âkit taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarına, ülkesinde eşit ve adil muamelede bulunmayı taahhüt etmektedir.

Ayrıca bu maddede, millî muamele ve en ziyade müsaadeye mazhar devlet prensipleri düzenlenmektedir. Ancak, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına uluslararası anlaşmalarla sağlanan özel avantajlar, vergilendirme ile ilgili olarak yapılan karşılıklı düzenlemeler veya oluşturulan gümrük birlikleri, ayrıcalıklar, en ziyade müsaadeye mazhar devlet prensibine istisna teşkil etmektedir.

Madde 4. — Bu madde, T. C. Anayasasında yer alan kamulaştırma ve devletleştirme konularını kapsamakta ve hangi şartlarda işlemlerin gerçekleştirilebileceği belirtilmektedir. Bu şartlar; kamulaştırmanın kamu yararı amacıyla yapılması ve yürürlükteki mevzuat uyarınca eşitlik ilkesinin gözetilmesi ile yeterli ve etkin bir tazminat ödemesinin yapılmasıdır.

Ayrıca madde; evsahibi ülkede savaş, olağanüstü hal ve benzeri durumların ortaya çıkması halinde, diğer Âkit Taraf yatırımcıları zarara uğramışsa, zarara uğrayan Âkit Taraf yatırımcılarına uygulanacak işlemlerde millî muamele ve en ziyade müsaadeye mazhar devlet prensiplerinin (hangisi daha elverişli ise) gözetilmesi hükmünü getirmektedir.

Madde 5. — Sermaye ve hasılatın transferini düzenleyen bu maddede, bir yatırımla ilgili bütün transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden ve gereksiz gecikme olmaksızın gerçekleştirilmesi, Âkit Taraflarca garanti edilmektedir. Transferlerin serbest bir konvertibl kur üzerinden yapılması, kambiyo mevzuatımıza uygundur.

Madde 6. — Bu maddede, Âkit Taraflardan birinin ülkesinde yapılmış olan yatırımın, yatırımının ülkesinde sigorta edilmiş olması halinde, sigorta şirketinin yatırımcının haklarına halefiyeti düzenlenmektedir.

Madde 7. — Madde, Âkit Taraflardan herhangi birinin hukuk kurallarının veya Âkit Taraflar arasında yapılacak ek düzenlemelerin daha elverişli olması halinde, bunların, bu Anlaşma bakımından da geçerli olacağı hükmünü getirmektedir.

Madde 8. — Bu madde, taraflara, formaliteye tabi olmaksızın herhangi bir tarafın talebi üzerine bir araya gelerek sorunları çözümlmek ve bilgi alışverişinde bulunmak imkânını vermektedir.

Madde 9. — Bu maddede, bu Anlaşmanın uygulama ve yorumundan dolayı Âkit Taraflar arasında doğabilecek uyuşmazlıkların çözüm yolları düzenlenmiş, doğrudan ve anlamlı müzakerelere ağırlık verilmiştir. Ayrıca, bir uyuşmazlık Anlaşmanın 10 uncu maddesi uyarınca bir uluslararası tahkim kuruluna götürülmüş ve hâlâ kurul önünde bulunmakta ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir tahkim kuruluna götürülmeyecektir. Bu hüküm, bir uyuşmazlığın, aynı anda birden fazla yargı merciinde görüşülmemesi temel ilkesine uygundur.

Madde 10. — Bu maddede, bir Âkit Taraf ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasında çıkabilecek yatırım uyuşmazlıklarının çözüm yolları düzenlenmektedir. Öngörülen prosedüre göre, öncelikle uyuşmazlık karşılıklı görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacak, altı ay içinde çözüme ulaşılamazsa; yerel yargı organlarına başvurma yolu açık tutulmak kaydıyla, uluslararası tahkim yoluna başvurma hakkı kullanılabilir. Bununla birlikte, yatırımcı uyuşmazlığı yerel yargı organına getirmiş ve kesin karar alınmış ise, uluslararası tahkim yoluna başvurma imkânı kalmamakta, onsekiz ay içinde kesin karar alınmamış olması halinde de, uyuşmazlık Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi ya da UNCITRAL tahkim kurallarına göre oluşturulacak tahkim heyetine götürülebilecektir.

Bu son hükmün amacı, yerel mahkemelerde kesin hükme bağlanmış uyuşmazlıkların, tekrar uluslararası bir mercide tartışılmasını önlemektir.

Madde 11. — Anlaşmanın yürürlüğe girme süresi ile yürürlük süresi bu maddede düzenlenmektedir.

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

Esas No. : 1/501

Karar No. : 45

3.5.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 27.4.1994 Tarihli 13 üncü Birleşiminde Dışışleri Bakanlığı ile Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı temsilcilerinin katılmalarıyla görüşülmüştür.

Genel ekonomik politikamızın gereği olarak, ülkemiz müteşebbislerinin ve sermayesinin dışa açılması, yabancı sermaye ve teknolojisinin ülkemize gelmesi yoluyla ekonomimizin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi çerçevesinde, iki ülke arasında sermaye ve teknoloji akımını hızlandırmak amacını taşıyan Tasarı, Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Plan ve Bütçe Komisyonuna tevdi buyurulmak üzere Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan
Erdal İnönü
İzmir

Üye
Celal Kürkoğlu
Adıyaman

Üye
Mehmet Sağdıç
Ankara

Üye
Şerif Ercan
Edirne

Üye
Atilla Mutman
İzmir

Başkanvekili
Fethi Akkoç
Bursa

Üye
Orhan Kilercioğlu
Ankara

Üye
Tunç Bilget
Aydın

Üye
B. Doğançan Akyürek
İstanbul

Üye
Ahmet Döküllmez
Kahramanmaraş

Üye
Ali Eser
Samsun

Plan ve Bütçe Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Plan ve Bütçe Komisyonu

Esas No. : 1/501

Karar No. : 51

2.6.1994

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dışişleri Bakanlığınca hazırlanarak Bakanlar Kurulunca 18.1.1993 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan ve Başkanlıkca önhavalesi gereği Dışişleri Komisyonunda görüşüldükten sonra 3.5.1994 tarihinde Komisyonumuza havale edilen «Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı» Komisyonumuzun 1.6.1994 tarihinde yaptığı 56 ncı birleşimde Hükümeti temsilen Devlet Bakanı Bekir Sami Daçe'nin Başkanlığında, Dışişleri ve Maliye Bakanlıkları ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip, görüşülmüştür.

Bilindiği gibi, Altıncı Beş Yıllık Kalkınma Planı ve onu izleyen Yıllık Programlarda; ülke ekonomisinin dışa açılması ve bu çerçevede, müteşebbis ve sermaye gücünün dış ülkelere, yabancı sermaye ve teknolojinin de ülkemize getirilmesi suretiyle, ülke ekonomisinin dünya ekonomisi ile entegre edilmesi öngörülmektedir.

Yatırımların karşılıklı teşviki ve korunması anlaşmalarının ana amacı, taraf ülkeler arasında sermaye ve teknoloji akımını teşvik ve ilgili ülkenin hukuk düzeni içinde nasıl korunduğunu tespit etmektir.

Tasarı ile; Türkiye ve Macaristan'da;

— Uygulanan yabancı sermaye ve kambiyo mevzuatına açıklık kazandırmak ve karşılıklı tanıtılmasına imkân vermek,

— Yabancı sermayenin kamulaştırma ve devletleştirme yönünden tabi olacağı muamele ve sahip olduğu haklara açıklık getirmek,

— Özel teşebbüsle devlet arasında çıkabilecek ihtilafların çözüm yollarını tespit etmek,

gibi esasları ihtiva eden anlaşmanın onaylanmasının uygun bulunması öngörülmektedir.

Yapılan görüşmeleri takiben, tasarı ve gerekçesi Komisyonumuzca da benimserenerek maddelerinin görüşülmesine geçilmiştir.

Dışışleri Komisyonunca aynen kabul edilen tasarının, 1 inci maddesi ile yürürlük ve yürütmeye ilişkin 2 ve 3 üncü maddeleri Komisyonumuzca da aynen kabul edilmiştir.

Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili
<i>Ilyas Aktas</i>	<i>Mehmet Dönen</i>
Samsun	Hatay
Sözcü	Kâtip
<i>Yılmaz Ovalı</i>	<i>Hayri Doğan</i>
(Bursa)	Antalya
Üye	Üye
<i>Veli Andaç Durak</i>	<i>Timurçin Savaş</i>
Adana	Adana
Üye	Üye
<i>Gaffar Yakın</i>	<i>Bilâl Güngör</i>
Afyon	Ankara
Üye	Üye
<i>M. Nedim Budak</i>	<i>Melih Pabuççuoğlu</i>
Ankara	Balıkesir
Üye	Üye
<i>Bahattin Şeker</i>	<i>Zeki Ergezen</i>
Bilecik	Bitlis
Üye	Üye
<i>Nevfel Şahin</i>	<i>A. Adnan Türkoğlu</i>
Çanakkale	Çorum
Üye	Üye
<i>Muharrem Şemsek</i>	<i>İbrahim Yaşar Dedelek</i>
Çorum	Eskişehir
Üye	Üye
<i>İsmail Köse</i>	<i>Mehmet Alp</i>
Erzurum	Kars
Üye	Üye
<i>Yahya Uslu</i>	<i>Abdullah Gül</i>
Manisa	Kayseri
Üye	Üye
<i>Alaettin Kurt</i>	<i>Mehmet Ali Yavuz</i>
Kocaeli	Konya
Üye	Üye
<i>Mustafa Yılmaz</i>	<i>Nevşat Özer</i>
Malatya	Muğla
Üye	Üye
<i>Doğan Baran</i>	<i>Vahdet Sinan Yerlikaya</i>
Niğde	Tunceli

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 14.1.1992 tarihinde Ankara'da imzalanan «Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşma»nın onaylanması uygun bulunmuştur.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

S. Demirel

Başbakan

Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı

Prof. E. İnönü

Devlet Bakanı

Prof. T. Çiller

Devlet Bakanı

İ. Tez

Devlet Bakanı

Prof. T. Akyol

Devlet Bakanı

O. Kılıcıoğlu

Devlet Bakanı

Ö. Barutçu

Devlet Bakanı

E. Şahin

Devlet Bakanı

M. Batallı

Millî Savunma Bakanı

N. Ayaz

Dışişleri Bakanı

H. Çetin

Millî Eğitim Bakanı

K. Toptan

Sağlık Bakanı

Y. Aktuna

Tarım ve Köyişleri Bakanı

N. Cevheri

Sanayi ve Ticaret Bakanı

M. T. Köse

Kültür Bakanı

D. F. Sağlar

Orman Bakanı

V. Tanır

Devlet Bakanı

C. Çağlar

Devlet Bakanı

E. Ceyhan

Devlet Bakanı

A. Gönen

Devlet Bakanı

G. Ergenekon

Devlet Bakanı

M. Kahraman

Devlet Bakanı V.

K. Toptan

Devlet Bakanı

Ş. Ercan

Adalet Bakanı

M. S. Oktay

İçişleri Bakanı

İ. Sezgin

Maliye ve Gümrük Bakanı

S. Oral

Bayındırlık ve İskân Bakanı

Prof. O. Kumbaracıbaşı

Ulaştırma Bakanı

Y. Topçu

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı

M. Moğultay

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

E. Faralyalı

Turizm Bakanı

Prof. A. Ateş

Çevre Bakanı

B. D. Akyürek

**DIŞIŞLERİ KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

**PLAN VE BÜTÇE KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN**

Türkiye Cumhuriyeti ile Macaristan Cumhuriyeti Arasında Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunmasına İlişkin Anlaşmanın Onaylanmasının Uygun Bulduğuna Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Dışışleri Komisyonu metninin 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Dışışleri Komisyonu metninin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Dışışleri Komisyonu metninin 3 üncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

İLE

MACARİSTAN CUMHURİYETİ
ARASINDA

YATIRIMLARIN KARŞILIKLI TEŞVİKİ VE KORUNMASINA İLİŞKİN
ANLAŞMA

Türkiye Cumhuriyeti ve Macaristan Cumhuriyeti bundan sonra «Âkit Taraflar» olarak anılacaklardır.

Âkit Taraflar her iki ülkenin yararına ekonomik işbirliğinin artırılması arzusuyla, Âkit Taraflardan herhangi birinin sınırları içerisinde diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına uygun koşullar sağlanması amacıyla ve

İşbu anlaşma kapsamında yatırımların teşviki ve korunmasının bu alanda girişimciliği teşvik edeceğini kabul ederek,

Aşağıdaki şekilde anlaşmaya varmışlardır :

MADDE 1

Tanımlar

İşbu Anlaşmada;

1. «Yatırım» tanımı, ülkesinde yatırım yapılan Âkit Tarafın kanun ve yönetmeliklerine uygun olarak yapılan, doğrudan yatırımlarla ilgili tüm mal varlığını ve sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar;

- Taşınır ve taşınmaz mallar ve mülkün ülkesinde bulunduğu Âkit Tarafın kanunları uyarınca tanımlanan diğer mülkiyet hakları,
- Hisse senetleri, sermayeler ve şirketlere katılımın diğer şekilleri,
- Para veya yatırımla ilgili malî ve ekonomik değeri olan edim alacakları,
- Telif hakkı, patent, ticarî marka, ticarî isim, endüstriyel tasarım, ticarî sır, «know - how», ve peştemaliye dahil endüstriyel ve fikri mülkiyet hakları,
- Doğal kaynakları araştırma, çıkarma ve kullanma dahil olmak üzere hukukî veya sözleşme ile tanınan haklar.

2. Her iki Âkit Taraf için «yatırımcı» terimi :

- Âkit Taraflardan birinin kanunları çerçevesinde o ülkenin vatandaşı sayılan gerçek kişileri.
- Âkit Tarafların ülkelerinin yürürlükte olan yasalarına göre, ilgili ülkede kurulmuş veya başka türlü teşkil edilmiş olan şirketleri, firmaları, iş ortaklıklarını ve müesseseleri ifade eder.

3. «Hâsılat» terimi, bir yatırımdan elde edilen, özellikle ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere, kâr, faiz, sermaye kazançları, temettü, royalti, ve ücretleri ifade eder.

MADDE 2

Yatırımların Teşviki

1. Âkit Taraflardan her biri, kendi ülkesinde diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını kendi kanunları çerçevesinde kabul ve teşvik edecektir.

2. İşbu Anlaşma, her iki Âkit Tarafın yatırımcılarının diğer Âkit Taraf ülkesinde ve kanunî şartlarına uygun olarak 1 Ocak 1973'den itibaren yapmış oldukları yatırımlara uygulanacaktır.

MADDE 3

Yatırımların Korunması

1. Âkit Taraflardan herbiri; diğer Âkit Tarafın yatırımcılarının yatırımlarını her zaman eşit ve âdil bir muameleye tabi tutacak, yapılan yatırımların işletilmesi, yönetimi, kullanılması, istifadesi veya elden çıkarılmasını makul olmayan veya ayrımcı önlemlerle herhangi bir şekilde engellemeyecektir.

2. Özellikle, her bir Âkit Taraf yatırımlara tam bir güvenlik ve koruma sağlayacak olup, bu koruma ve güvence, her hal ve kârda kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına öngörülenden daha az elverişli olmayacaktır.

3. Bir Âkit Taraf, herhangi bir üçüncü ülke yatırımcılarına, herhangi bir uluslararası anlaşma ile özel avantajlar sağlamış, ya da bütünüyle veya esas olarak vergilendirme ile ilgili üçüncü bir devletle karşılıklı düzenleme yapmış veya anlaşmalara dayanarak gümrük birlikleri, ekonomik birlikler ya da benzer kuruluşlar oluşturmuş olsa da, o Âkit Taraf bu avantajları diğer Âkit Tarafın yatırımcılarına da tanımak zorunda olmayacaktır.

MADDE 4

Kamulaştırma ve Tazminat

1. Aşağıda belirtilen şartlar sağlanmadıkça hiçbir Âkit Taraf, diğer Âkit Tarafın yatırımlarını doğrudan veya dolaylı olarak kamulaştırma, devletleştirme veya benzeri etkisi olan önlemlere tabi tutmayacaktır :

a) Önlemler, kamu yararına ve yürürlükteki mevzuat uyarınca alınır;

b) Önlemler, ayrımcı veya önlemi alan Âkit Tarafın vermiş olabileceği herhangi bir taahhüde aykırı değildir;

c) Önlemlerle beraber âdil ve yeterli tazminat ödemesi yapılacaktır. Tazminat; yatırımın -kamulaştırma haberi, kamu bilgisi haline gelmeden hemen önceki- gerçek piyasa değerine eşit olacak, gereksiz gecikme olmaksızın ödenecek ve konvertibl bir döviz üzerinden transfer edilebilir hale getirilecektir. Gecikme olması halinde faiz eklenecektir.

2. Âkit Taraflardan birinin yatırımcılarının, diğer Âkit Tarafın ülkesinde, savaş veya diğer silahlı çatışma, olağanüstü hal, isyan veya ayaklanma nedeniyle zarara uğraması halinde zarara uğrayan Âkit Tarafa gösterilecek muamele, o Âkit Tarafın kendi yatırımcılarına veya herhangi bir üçüncü ülkenin yatırımcılarına -hangisi daha elverişli ise- gösterdiği muameleden daha az elverişli olmayacaktır.

MADDE 5

Sermaye ve Hâsılatın Ülkeye Dönüşü

Âkit Taraflar, yatırım ile ilgili ödemelerin transferini garanti edeceklerdir. Transferler serbest bir konvertibl para üzerinden gereksiz gecikme ve engelleme olmaksızın yapılacaktır.

Bu transferler sınırlayıcı olmamakla birlikte, özellikle aşağıdakileri kapsar :

- a) Yatırımın tamamının veya bir kısmının satış ya da tasfiye bedeli;
- b) Kâr, faiz, temettüleri, royaltiler ve ücretler gibi hâsılatlar;
- c) Yatırımla ilgili kredilerin geri ödenmesi.

MADDE 6

Halefiyet

Eğer bir Âkit Tarafın yatırımcısının yatırımları ticarî olmayan risklere karşı kanunî bir sistem dahilinde sigortalanmışsa, bu tür bir sigortalamanın şartları gereği, sigortalayanın bahse konu yatırımcının haklarına halefiyeti diğer Âkit Tarafça tanımadır; şu şartla ki sigortalayan, yatırımcının sahip olduğu haklar dışında herhangi bir hakka sahip olmayacaktır.

MADDE 7

Ulusal ve Uluslararası Hukuk

Eğer Âkit Taraflardan herhangi birinin hukuk kuralları veya ileride Âkit Taraflar işbu Anlaşmaya ek olarak bir düzenleme getirecek herhangi bir anlaşma, genel veya spesifik anlamda, her bir Âkit Tarafa daha iyi muamele görme hakkı veriyorsa, daha elverişli olan böyle bir düzenleme bu Anlaşma bakımından da geçerli olacak şekilde genişletilecektir.

MADDE 8

Müzakere

Her bir Âkit Taraf, işbu Anlaşmanın işleyişini etkileyen herhangi bir konu üzerinde görüşme yapmayı önerebilir. Diğer Âkit Taraf olumlu bir tavır takınacak ve bu tür görüşmeler için uygun fırsatı sağlayacaktır.

MADDE 9

Âkit Taraflar Arasındaki Uyuşmazlıkların Çözümü

1. Âkit Taraflar arasında bu Anlaşmanın yorumlanması veya uygulanması konularında ortaya çıkabilecek uyuşmazlıklar, iyi niyet ve işbirliği duygusu ile hızlı ve adil bir şekilde çözüme ulaştırılacaktır. Bu anlamda, Âkit Taraflar doğrudan ve anlaşmalı müzakereler yoluyla çözüme ulaşmak üzere anlaşmışlardır. Eğer Âkit Taraflar uyuşmazlığın başlamasından itibaren altı ay içinde yukarıda bahsedilen şekilde anlaşma sağlayamazlarsa, uyuşmazlık herhangi bir Âkit Tarafın başvurusu üzerine üç üyeli bir Tahkim Kuruluna götürülebilir.

2. Başvurunun alınmasından itibaren iki ay içerisinde her bir Âkit Taraf birer hakem tayin edeceklerdir. Bu iki hakem, üçüncü bir ülke vatandaşı olan üçüncü bir hakemi Başkan olarak seçeceklerdir. Âkit Taraflardan herhangi biri, belirlenen süre içinde temsilcisini atayamazsa, diğer Âkit Taraf atamanın yapılmasını Uluslararası Adalet Divanı Başkanından isteyebilir.

3. Heyet üyeleri seçilmelerinden itibaren iki ay içinde Heyet Başkanının seçiminde anlaşamazlarsa, Heyet Başkanı herhangi bir Âkit Tarafın isteği üzerine Uluslararası Adalet Divanı Başkanı tarafından seçilecektir.

4. Uluslararası Adalet Divanı Başkanı, işbu maddenin 2. ve 3. paragraflarında belirtilen konularda görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya bu şahıs Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama Başkan Yardımcısı tarafından yapılacaktır, şayet Başkan Yardımcısı da görevini yerine getirmekten alıkonulursa veya Âkit Taraflardan birinin vatandaşı ise atama Âkit Taraflardan birinin vatandaşı olmayan en kıdemli Divan üyesi tarafından yapılacaktır.

5. Tahkim Kurulu, Başkanın seçildiği tarihten sonraki üç ay içinde, bu Anlaşmanın diğer maddeleriyle tutarlı olacak şekilde usul kurallarını saptayacaktır. Şayet bu konuda uzlaşma sağlanamazsa, Tahkim Kurulu Uluslararası Adalet Divanı Başkanını, uluslararası tahkim prosedürüne uygun olarak usul kurallarını saptamaya davet edebilir.

6. Aksi kararlaştırılmadıkça, üçüncü hakemin seçildiği tarihten itibaren sekiz ay içinde, bütün beyanlar yapılacak ve bütün duruşmalar tamamlanacaktır ve Tahkim Kurulu - hangisi daha sonra olursa - duruşmaların bittiği tarihte veya son beyanlardan sonra iki ay içinde karara varacaktır. Tahkim Kurulu nihai ve bağlayıcı olacak kararını oy çokluğu ile alacaktır.

7. Başkan, diğer hakemler ve yargılama ile ilgili diğer masraflar Âkit Taraflarca eşit olarak ödenecektir. Ancak, Tahkim Kurulu masrafların büyük bir bölümünün tek bir Âkit Tarafa karşılanmasını karara bağlamaya yetkilidir.

8. Şayet bir uyuşmazlık, bu Anlaşmanın 10 uncu maddesi uyarınca bir uluslararası Tahkim Kuruluna götürülmüş ve hâlâ bu kurul önünde ise, aynı uyuşmazlık bu madde hükümlerine göre başka bir uluslararası tahkim kuruluna götürülemeyecektir. Ancak bu husus Âkit Taraflar arasındaki doğrudan ve anlamlı müzakere yollarını engellemeyecektir.

MADDE 10

Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü

1. Âkit Taraflardan herhangi biri ile diğer Âkit Tarafın yatırımcısı arasındaki yatırım ile ilgili uyuşmazlıklar, yatırımcı tarafından detay bilgileri içerecek şekilde ve yazılı olarak ülkesinde yatırım yapılan Âkit Tarafa bildirilecektir. Yatırımcı ile, ilgili Âkit Taraf uyuşmazlıkları mümkün olduğunca iyi niyetle, karşılıklı müzakere ve görüşmeler yoluyla çözümlenmeye çalışılacaklardır.

2. Şayet bu uyuşmazlık konuları, yazılı bildirim tarihini izleyen altı ay içinde birinci paragrafta belirtildiği şekilde çözümlenemezse, söz konusu uyuşmazlık yatırımcının seçebileceği aşağıdaki yollarla çözümlenebilecektir:

a) Birleşmiş Milletler Uluslararası Ticaret Hukuku Komisyonunun Tahkim Kurallarına göre bu maksatla kurulacak bir tahkim heyeti (UNCITRAL),

b) Devletler ve Diğer Devletlerin Vatandaşları Arasındaki Yatırım Uyuşmazlıklarının Çözümü Sözleşmesiyle kurulmuş olan Uluslararası Yatırım Uyuşmazlıkları Çözüm Merkezi (ICSID),

Şu şartla ki, eğer ilgili yatırımcı uyuşmazlığı, uyuşmazlığa taraf olan Âkit Tarafın Adliye Mahkemesine götürmüştü, onsekiz ay içinde nihai kararın alınmamış olması gerekir.

3. Tahkim, aşağıda belirtilen temeller üzerinde oluşturulacaktır:

a) İşbu Anlaşmanın hükümleri;

b) Sınırları içerisinde yatırım yapılan Âkit Tarafın kanunlar ihtilafına ilişkin kuralları da içeren millî kanun ve yönetmelikleri;

4. Tahkim neticesinde verilecek kararlar uyumsuzluğun bütün tarafları için kesin ve bağlayıcı olacaktır. Her iki Âkit Taraf verilen kararları kendi kanunları çerçevesinde uygulayacaktır.

MADDE 11

Yürürlüğe Giriş, Süre ve Sona Erme

1. İşbu Anlaşma, Âkit Tarafların ülkelerinde Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için gerekli Anayasal prosedürlerin tamamlandığını yazılı olarak birbirlerine bildirmelerinden sonraki ikinci ayın birinci gününde yürürlüğe girecek ve onbeş yıllık bir süre için geçerli olacaktır.

2. Herhangi bir Âkit Tarafın, işbu Anlaşmanın geçerlilik süresinin bitiminden altı ay öncesinde, sona ermesi için başvuruda bulunmaması halinde, bu Anlaşma ek bir on yıllık süre daha uzayacaktır; her iki Âkit Tarafın onbeş yıllık süre sonunda, herhangi bir zaman içinde Anlaşmayı sona erdirmeye hakkı vardır.

3. İşbu Anlaşmanın sona eriş tarihinden önce yapılan yatırımlar için bu maddeden önceki maddeler ek bir 10 yıl süre daha geçerli olacaktır.

Türkçe, Macarca ve İngilizce dillerinde, ikiyeşer metin olarak hazırlanmış olan bu Anlaşma, 14 Ocak 1992 tarihinde, Ankara'da imzalanmıştır.

Yorumda ayrılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

Türkiye Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

Macaristan Cumhuriyeti
Hükümeti Adına

